facto præsenti, *num.* 4. *vers. Præterea*, & *cons.* 228. *Primum dubium col.* 2. *vers. Nam aut quæritur*, *lib* 1. Ratio est quia, ut inquit Laudun. in dicta Clem. *Quia contingit*, & post eum Cardin. *ibi num.* 4. Papa est gubernator in solidum universalis Ecclesiæ; cujus caput est Ecclesia Romana; & ideo ejus est tamquam capitis ad membra singula alimenta transfundere, c. *Cuncta per mundum*, 9. *quæst.* 3. & d. cap. *Per principalem.*

70 Ulterius solus Papa potest approbare, & confirmare novum ordinem, seu religionem, cap. *unico, de voto*, *lib.* 6. cap. *unico*, & ibi Franc. *num* 1. *in* 3. *not. ab. de relig. domib. eod. lib.* cap. *fin. eod. tit. in antiquis.* Item solus creare potest dignitates omnino novas, & inusitatas: Episcopi autem id non possunt, ut tenet Compostellan. in cap. *Cum accessissent*, *de constitut.* glos. Archid. Turrecrem. Bellam. & Præpos. in cap. 1. 22. *dist.* quorum sententiam sequuta est S. Congregatio Concilij. Sæpius enim declaravit posse Episcopum de consensu Capituli in Cathedrali Ecclesia erigere novam dignitatem; dummodo sit ex ijs, quæ usitatæ sunt, & sacris Canonibus cognitæ. Quod similiter non provenit ex vi reservationis Apostolicæ, sed quia sola Romana Ecclesia à principio instituit dignitates; idest ordinavit quæ dignitates essent in Ecclesia, ut in d. cap. 1. & in cap. *Perlectis*, 25. *distin.* Et ideo potest quidem Episcopus cum suo Capitulo novam dignitatem puta Sacristam, quæ non erat in Ecclesia sua, ibidem instituere; Cardinalatum autem non potest sine auctoritate Romanæ Sedis, cum non sit per Romanam Ecclesiam ordinatum, ut Cardinalatus sit dignitas in Ecclesiis Cathedralibus, sed solum in Romana Ecclesia, ut formaliter dicunt Compost. & Archid. *ubi supra*, & sequuntur alii præallegati.

Alia complura his similia addi possent, quæ longum esset recensere, de quibus per glos. & DD. in cap *Sicut unire*, *de excess.* Prælat. in cap. 1. *de translat. Episcop.* in cap. *Proposuit*, *de concess. præben.* in cap. *Quod translationem*, *de offic. Legati*, & in cap. *Sunt quidam*, 25. *quæst.* 1. de quibus per Anchar. *dicto consil.* 373. *num.* 4. & latiùs per Host. *in Summ. de offic. Leg.* § *Illud quidem nota*, & Specul. *in tit. de Legatis*, § *Nunc ostendendum*: nam ex prædictis satis superque constat non esse tutum affirmare Episcopum posse in sua diœcesi semotis reservationibus Apostolicis quidquid potest Papa in universo orbe. Et ita hanc propositionem non esse veram, post Vincentium, Hostiensem, & alios tenet Petr. de Anchar. in d. cap. *Sicut unire*, *in* 1. *not. ab.* & ibi dixi *num.* 2. & contrarium clarè colligitur etiam ex c. *Dilectus*, *de tempor. ordin.* ubi improbatur dispensatio Archiepiscopi, non quia sit prohibita, sed quia non reperitur illi concessa à canone: ergo etiam seclusa prohibitione, vel reservatione, non potest Episcopus in sua diœcesi quod potest Summus Pontifex in universali Ecclesia.

71 Fatemur tamen ordinem Episcoporum in universum esse de jure Divino, juxta text. in cap. *In novo*, 21. *distin.* & sententiam Turrecrem. *in Summa lib.* 5. *c.* 54. Cajetan. *tom.* 1. *tract.* 1. *de potest. Papæ*, *cap.* 19. S. Bonavent. Albert. Magn. Richard. Durand & aliorum in 4. *dist.* 19. & esse præcipuum in ecclesiastica hierarhia divina ordinatione instituta, ut in Conc. Triden. *sess* 23. *de sacram. ordin. c.* 4. & *can.* 6.

72 In glos. *publicum convocent auxilium*, nota Episcopos ubi opus fuerit non solum posse invocare auxilium brachij sæcularis, ut in textu, & in cap. *Principes*, 23. *q.* 5. & c. *Cum ad verum* 96. *distin.* utraque enim potestas per alteram adjuvatur, ut ibi dicitur, & in cap. *Quoniam infr. eod.* sed etiam posse sæcularem potestatem ad hoc compellere, ut in c. 2. *de maledic.* Item tenet Innoc. *hic, num.* 1. *in ver. Præindicandum*, dicens esse diversitatem inter potestatem ecclesiasticam, & sæcularem, quia Prælatus exequi non cogitur per sæcularem potestatem, sed sæcularis bene cogitur per suum Prælatum, arg. c. *Ad reprimend. tit, infr. eod.* & sequuntur alii. Adde

73 Concilium Tridentinum in *cap.* 5. *sess.* 25. *de regular.* ibi, (Quod auxilium, ut præbeatur omnes Christianos Principes hortatur Sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda omnibus magistratibus sæcularibus injungit.) Et adverte quia etsi Concilium quoad Principes utatur verbis hortatorijs, tamen cum materia sit necessitativa, ut in d. c. *Principes*, hoc dicitur consilium reverentiæ, cui est parendum, ut in c. *Ad aures*, juncta glos. *in ver. Consilio, supra de ætat. & qualit.* & scripsi plenius in *c.* 1. *num.* 44. *de Constit.*

DE OFFICIO Ordinarii.

Cap. *Cum ab Ecclesiarum.*

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius Episcopo subiectus si in sibi subditum iustam sententiam ferat, Episcopus eam servari faciat, & sine satisfactione non relaxet.*

2 *Prælati Ecclesiarum dicuntur non tantum Episcopi, sed etiam inferiores ordinariam iurisdictionem habentes.*

3 *Ordinariam iurisdictionem qui habere dicantur.*

4 *Plebanus an sit Prælatus, & ordinarius Parochianorum suorum.*

5 *Prælati propriè dicuntur illi tantum, qui habent iurisdictionem fori contentiosi.*

6 *Sed largè dicuntur Prælati etiam Presbyteri Parochiales.*

7 *Sententia ecclesiastica appellatione venit excommunicatio, suspensio, & interdictum.*

8 *Exequi debent Episcopi sententias iustas prælatorum sibi subiectorum.*

9 *Executor potest admittere exceptiones sententias infringentes, & de eis cognoscere.*

10 *Exequi possunt minores iudices sententias suas verbaliter, non autem realiter.*

11 *Absolvere potest Episcopus ab excommunicatione lata ab Ordinario sibi subiecto, si iniusta sit, alias secus.*

12 *Ordinarius inferior an subsit Episcopo diœcesano.*

13 *Prati oppidum an sit nullius diœcesis, an verò in diœcesi Pistoriensi. & num. seqq. usque in fin.*

14 *Loca nullius diœcesis aut origine, aut privilegio, aut præscriptione.*

15 *Pratensis Ecclesia originalis existentia in diœcesi Pistoriensi.*

Enun-

16 *Enunciativæ Papæ per modum statuti plenè probant situationem in diœcesi.*

17 *Pistoriensis diœcesis fines ex Mappa Geographica.*

18 *Locus probatur esse in diœcesi si Episcopus ibi tribunal erexerit, & iurisdictionem exercuerit.*

19 *Enunciativæ plures, & antiquissimæ plenè probant situationem.*

20 *Præsertim si sint aliis adminiculis, & probationibus fulcitæ.*

21 *Locus eximitur à diœcesi per dismembrationem territorij, & concessionem iurisdictionis in Clerum, & Populum exclusò Episcopo.*

22 *Præpositura Pratensis privilegia considerari possunt iuxta tria tempora.*

23 *Prati origo.*

24 *Exemptio supponit existentiam in diœcesi.*

25 *Prælatus inferior non acquirit territorium, nisi tam ipse, quàm subditi eximantur à iurisdictione Episcopi.*

26 *Enunciativa partis non probat.*

Licet Papa in ea se fundet. num. 28. *vers. Item non obstat.*

27 *Enunciativa unica non probat etiamsi sit supra centum annos, cum ad minus debeant esse duæ.*

28 *Iurisdictio tributa ad tuendas consuetudines non competit nisi probata consuetudine.*

29 *Loca nullius diœcesis præscriptione & num.* 34.

30 *Præpositus Pratensis an iurisdictionem quasi episcopalem præscripserit privativè ad Episcopum Pistoriensem & num. seqq. usque in fin.*

31 *Prælatus inferior potest præscribere iura episcopalia.*

32 *Præscriptio Episcopi contra inferiorem Prælatum non requirit titulum.*

33 *Præscriptio inferioris nondum completa interrumpitur per actus Episcopi.*

34 *Præscriptio iurisdictionis quasi episcopalis non constituit inferiorem in proprio territorio, nisi sit privativè ad Episcopum.*

1 CUM AB ECCLESIARUM. Si Ordinarius subjectus Episcopo fert in sibi subjectum justam sententiam, Episcopus illam servari faciat, & eam sine satisfactione, & illius conscientia non relaxet. Hoc dicit secundum Joan. Andr. Bald Butr. Cardin. & alios communiter. Et primo ponit exordium, ex quo secundò infert mandatum, ibi *quapropter.*

2 Nota primo ex principio litteræ juncta suprascriptione. Prælatos Ecclesiarum appellari non tantum Episcopos, & illorum superiores, sed etiam interiores jurisdictionem ordinariam habentes secundum Abb. *hic in* 1. *not.* Ad idem cap. 2. *infra de indic.* Unde Abbates, Archidiaconi, Archipresbyteri, Decani, & Præpositi dicuntur Prælationem habere in cap. 1. & ibi, dixi *in* 4. *not. ab.* post

3 Host. Joan. Andr. Bellam. & alios, *supra de ætat. & qualit.* Dicuntur autem habere ordinariam qui electi sunt à Collegio, vel Universitate, & qui Collegio, vel Universitati præficiuntur ab eo, qui administrationem habet cum jurisdictione, puta Episcopo, ut hic in glos. 1. in fin. reliqui autem secus, nisi hoc habeant à Principe, vel ex consuetudine, quod latius hic prosequitur Innoc. *in princ.* cum quo Hostien. Joan. Andr. Butr. Cardin. & alii transeunt.

4 Secundò nota ibi, *Plebanus*, juncto principio textus. Plebanum esse Prælatum Ecclesiæ, & habere potestatem ferendi censuras, & ita esse Ordinarium Parochianorum suorum, quod concedunt Innoc. *num.* 5. Host. *num.* 11. Jo. Andr. *num.* 4. Anchar. *in* 3. *not.* & Imol. *num.* 2. Sed tu adverte quia ille Plebanus Sancti P. habebat jurisdictionem contentiosam de jure speciali, videlicet ex privilegio, vel præscriptione; & ideo poterat excommunicare, & interdicere, ut bene deducit Abb. *hic num.* 1. *vers. Nam iste Plebanus.* At secus est de jure communi, quia Plebani, & Presbyteri Parochiales, quamvis habeant curam, & jurisdictionem ordinariam fori Pœnitentialis tam in Clericos, quàm in laicos habitantes ipsorum Parochiam; tamen nullam habent jurisdictionem fori contentiosi, & ideo potestatem non habent excommunicandi nec in genere, nec in specie, ut firmat Abb. in c. *Si Sacerdos*, *num.* 10.

5 *sup. eod.* Nec Prælati propriè appellari possunt; nam strictè illi tantum dicuntur Prælati, qui habent jurisdictionem aliquam fori contentiosi, ut probatur in c. *Decernimus*, juncta glos. *ult. infr. de indic.* & in cap. 1. & ibi glos. 2. *de eo, qui fiert. ordin. suscept.* & propterea Prælati à Parochialium Ecclesiarum Rectoribus distinguuntur, in Clem.

6 *Dudum*, §. 1. *de sepult.* Licet latè sumpto vocabulo etiam Plebani, & alij Presbyteri Parochiales dicì possint Prælati hoc respectu, quia præsunt Parochianis suis in foro animæ, & ita intelligas textum in c. *Tua*, *infra de Cleric. ægrotant.* secundum Abb. *hic num.* 1.

7 Tertiò nota ibi, *Interdicti*, juncto princ. text. appellatione sententiæ ecclesiasticæ comprehendi sententiam excommunicationis, & interdicti, adde & suspensionis, ut c. *Quærenti*, *infra, de verbor. significat.*

8 Quartò nota ibi, *ipsam facias inviolabiliter observari.* Superiores Prælatos debere Prælatorum sibi subjectorum sententias exequi, si sint rationabiles, ut hic est casus secundum omnes, concordat textus in l. *Properandum*, §. *Sin autem*

9 *reus*, *Codice De indic.* & sic Superior ubi requiritur ab inferiore, ut exequatur illius sententiam, videtur posse admittere exceptiones eandem sententiam infringentes, & de eis cognoscere, ut hic per Butr *num* 4. & Imol. *num.* 3. Hæc

10 tamen exequendi facultas competit Superiori Prælato non privativè ad inferiorem, qui sententiam tulit: nam & minores judices tam Ordinarij, quàm Delegati à Principe, ac etiam Subdelegati possunt exequi sententias suas ex vi jurisdictionis quam habent, ut in d. §. *Sin autem reus*, & arg. c. *Significasti*, & cap. *In litteris, supra de offic. Delegat* secundum Innoc. *hic*, *num.* 7. & Jo. Andr. *num.* 3. Intellige verbaliter, scilicet pronunciando exequendum, excommunicando, mulctam indicendo, & similia; non autem realiter in possessionem mittendo, ut per Innocen. d. *num.* 7. & Anchar. *num.* 2. *in* 2. *oppos.* Speculat. *in tit. de execut. sent.* §. *Nunc dicendum est à quibus, circa princip.* qui tamen nil firmat. Sed tu vide Bart. in l. *à Divo Pio*, *num.* 14. *ff. De re iudic.*

11 Quintò nota ex fine textus, Episcopum posse absolvere ab excommunicatione lata per Ordinarium inferiorem sibi subjectum, si eam minus justam esse compererit, ipso tamen vocato, qui sen-

sententiam tulit, ut per Butr. *hic num.* 4. Sed si eam invenerit rationabilem, non debet illum absolvere, sed remittere ad suum excommunicatorem, ut absolvat, ad præscriptum, cap. *Ad reprimendam, infra eod.* ut hic in glos. *final.* & per Abb. *num.* 3.

12 Ultimò nota Ordinarios inferiores esse subjectos Episcopo diœcesano, eorumque jurisdictionem non esse privativam, sed cumulativam cum ipso, ut hic probatur aperte: nam iste Episcopus Florentinus jubetur exequi sententiam justam Plebani, eamque non relaxare nisi eo vocato, quorum neutrum facere posset si Plebanus illi subjectus non esset, ad idem, cap. 1. *infra de eo qui furt. ordin. suscept.* cum multis similibus. Hoc tamen intellige, nisi inferior præscripsisset incerta parte diœcesis jurisdictionem ordinariam in exclusionem Episcopi, quod fieri potest, ut est textus in cap. *Auditis*, & ibi plenè scripsi, *infra de præscript.* Item hoc intellige, nisi inferior ex privilegio Apostolico haberet territorium separatum cum jurisdictione Episcopali, vel quasi in clerum, & populum excluso Episcopo, ex hoc enim locus efficeretur nullius diœcesis, ita ut nec esset de diœcesi, nec in diœcesi Episcopi, ut dixerunt Domini de Rota *decis.* 207. *num.* 2. *divers.* & fusius scripsi in c. *Grave*, *num.* 10. *infra eod.* & in cap. *Nullus*, *num.* 20. *de Paroch.* & dicam infra, *num.* 21. Quorum quidem locorum meminit Tridentina Synodus in *cap.* 9. *in princ. sess.* 24. & aliis in locis.

13 Hinc inferò ad jurisdictionem Præpositi Pratensis, & quæro An oppidum Prati sit nullius diœcesis, an verò in diœcesi Pistoriensi.

Cum jam dudum penderet in sacra Congregatione Concilij causa jurisdictionis inter Episcopum Pistoriensem, & Præpositum Collegiatæ Ecclesiæ sancti Stephani Terræ Prati, ut hæc controversia quantocyus diffiniretur, D. Cardinalis Medices præsens dictæ Ecclesiæ Præpositus, & Episcopus Pistoriensis per supplicem libellum ab utroque subscriptum supplicaverunt fel. record. Gregorio XV. quatenus eidem Congregationi committeret, & mandaret, ut causam huiusmodi tam in petitorio, quàm in possessorio terminaret, ac decideret, & eius sanctitas per speciale rescriptum annuit illorum petitioni, mandavitque ipsi Congregationi, ut totam hanc causam cognosceret, ac diffiniret. Post hujusmodi autem commissionem partes concordarunt, ut pro causæ expeditione ante omnia proponeretur infrascriptum dubium, videlicet An Terra Prati sit in diœcesi Pistorien. in casu, & ad effectum de quo agitur. Ex scripturis autem ab Episcopo exhibitis videtur concludenter probari existentia in diœcesi.

14 Quod ut evidentius appareat observandum est tribus modis posse contingere, ut aliquis locus sit nullius diœcesis, videlicet origine, privilegio, ac præscriptione, ut scripsi latissimè in cap. *Nullus*, *à num.* 12. *infra de Paroch. origine*, quia in antiqua divisione provinciarum, & urbium, in quibus Petrus Apostolorum Princeps Archiepiscopos, & Episcopos constituit, secundum ea quæ leguntur, & notantur, in cap. 1. & in c. *In illa*, 80. *dist.* & in cap. 1. 69. *dist.* quædam loca remanserunt omnino extra limites cuiusq; diœcesis, quæ utcunque contermina, seu adjacentia uni, aut pluribus diœcesibus, verè tamen in nullius finibus fuerunt inclusa. Quorum quidem locorum meminit Joan. Andr. *in addit. ad Speculat. tit. de privil. vers. Et sciendum quod quidam sunt Abbates*, ubi de Abbate Sublacensi, Farfensi, atque alijs pluribus, & vers. *Aliqui verò post Host.* in c. *Cum contingat*, *num.* 1. *de for. compet.*

15 Et quidem quod pertinet ad originem tantum abest, ut Pratum fuerit ex illis locis, quæ in divisione limitum remanserunt extra limites cujusque diœcesis, ut potius constet apertissimè inclusum fuisse in diœcesi Pistoriensi: nam inter alia exhibentur ab Episcopo litteræ Apostolicæ, & Consistoriales sex diversorum Pontificum ab anno 1134. videlicet Innocentij II. Cœlestini II. Anastasii IV. Urbani III. Innocentij III. & Honorii III. Episcopo Pistorien. directæ, in quibus præscribuntur termini, & Ecclesia Pistorien. diœcesis, inter quas primo loco recensetur Plebs S. Stephani in prato, & deinde adjiciuntur hæc formalia verba: (Ad hæc adjicientes sancimus, ut occasione privilegii, quod Pratenses à nobis se impetrasse congaudent, nulla injuria, vel imminutio, & inobedientia matri suæ Pistoriensi Ecclesiæ in aliquo inferatur: nec Pratensis Ecclesia, vel Clerici ipsius loci eod. rescripto contra justitiam, vel dignitatem, aut inobedientiam Ecclesiæ, seu Episcopi Pistoriensis utantur; sed quemadmodum prædecessorum nostrorum tempore extitit, ita jam dicta Pratensis Ecclesia absque alia diminutione potestatis, aut dignitatis Pistoriensi Ecclesiæ, vel Episcopo ejus in omnibus obediens, & subjecta permaneat, simile in cap. *ult. infr. de consir. util. vel. inutil.* & in c. *Cum non liceat, de præscript.*

Rursus exhibentur litteræ in forma Brevis ejusdem Cælestini II. quibus anno 1147. Idem Pontifex scripsit Clero, & Populo Pratensi his verbis: (Per Apostolica vobis scripta mandamus, quatenus Venerabili Fratri nostro Pistoriensi Episcopo tanquam proprio pastori, & animarum vestrarum Episcopo, absque ulla contradictione debitam obedientiam, & reverentiam
16 similiter deferatis.) Quæ quidem litteræ Apostolicæ clarissimè probant originalem existentiam in diœcesi Pistoriensi, & omnimodam dictæ Præposituræ subjectionem Pistoriensi Episcopo, quia emanarunt principaliter ad describendam diœcesim, & in illis non enunciatur simpliciter, sed authoritate Apostolica statuitur, & disponitur, ut Præpositura, & illius Clerici subsint eidem Episcopo, illumque recognoscant in Pastorem, & proprium Episcopum animarum suarum. Unde ex his resultat plenissima probatio, cap. *Si Papa*, §. 1. ubi omnes notant *de privileg. lib.* 6. Clemen. *un. de probat.* & in his terminis resolvit Rota *decis.* 405. *num* 1. *& 2. & per totam*, & *decis.* 432. *num.* 2. & *decis.* 683. *num* 2. *ad finem*,
17 *par.* 1. *recent.* Cum quibus consonat Mappa antiquissima, seu Planta Geographica compulsata ex Archivio Pistoriensi, ex qua apparet limites dicti Episcopatus ab Oriente esse flumen Bisentij dividens diœcesim Pistoriensem à Florentina; & trans flumen à parte Pistorij sitam esse Terram ipsam Prati: quod ponderat Rota in præallegata *decis.* 405. *num.* 1.

Ac præterea extat in Oppido Prati antiquissimum

mum Episcopale Palatium, in quo Episcopi tanquam in proprio Tribunali semper ordinariam jurisdictionem exercuerunt, ut patet ex innumeris ferè actis productis, & compulsatis ab anno 1424. usque in præsentem diem, & dantur Vicariorum deputationes in eadem Terra Prati factæ non solùm ab Episcopo, sed etiam à Capitulo Pistoriensi Sede vacante usque ad annum 1536. quo ex concordia inita inter Episcopum, & Præpositum fuit constitutus communis Vicarius qui nomine utriusque jus diceret, videlicet pro Episcopo in his, quæ spectant ad jurisdictionem Ordinariam, & pro Præposito in his, quæ pertinent ad illius indultum. Erectio autem Tribunalis, & exercitium jurisdictionis nulli dubium est quin probent situationem in diœcesi per text. in c. *Cum Episcopus, de offic. Ordin. lib* 6. & docuit Bald. *consil.* 420. *num.* 1. *in fin vers. Item per exercitium*, *lib* 1. & alii citati à Mascardo, *de probat. conclus.* 103. *volum.* 1.

Ac postremò dantur innumeræ ferè enunciativæ antiquissimæ tam in litteris Apostolicis, quàm in alijs scripturis etiam à Præposito compulsatis, & productis usque ab anno 1246. in quibus Pratum enunciatur Pistoriensis diœcesis: inter quas extat mandatum procuræ Cosmi Primi Magni Ducis Etruriæ anno 1549. ad præsentandum Præpositum coram Episcopo Pistoriensi, vel eius Vicario cum institutione subsequuta, & effectum sortita; in quo mandato, & institutione similiter Præpositura pluries enunciatur Pistorien. diœcesis, & datur etiam solemnis enunciativa Joan. Cardinalis Medices, qui postea ad Pontificatum evectus est, & Leo X. appellatus. Is enim in instrumento sui personalis accessus ad dictam Præposituram enunciatur Præpositus Collegiatæ Ecclesiæ Prati Pistoriensis diœcesis anno 1492.

Sed novissimè exhibitæ sunt centum quinquaginta tres similes enunciativæ, ex registris Apostolicis extractæ, à Sixto IV. usque ad Paulum V. inter quas quatuor sunt de ipsamet Præpositura, prima scilicet Innoc. VIII. ad favorem dicti Joan. Card. Medices; secunda eiusdem Leonis; tertia Julii III. quæ fuit nova provisio super institutione facta ab Episcopo Pistoriensi ad præsentationem ipsius Cosmi, quarta Gregorii XIII. ad favorem Ferdinandi Cardinalis Medices, postea Magni Ducis. Reliquæ enunciationes sunt in collationibus Canonicatuum dictæ Ecclesiæ, seu Beneficiorum in Terra Prati, seu illius Comi-
19 tatu existentium. Quæ quidem enunciativæ cum sint quamplurimæ, & antiquissimæ, plenè probant situationem, ut notant Butr. Aretin. & alii in cap. *Cum causam*, *de probat.* DD. in l. *Cum aliquis*, C. *iur. deliber.* & sæpius decidit Rota ut apud Card. Seraph. *decis.* 438. *num.* 1. & *dec.* 161. *num.* 4. *& in recent. decis* 261. *num.* 8. *part.* 6. &
20 sæpè aliàs. Cum præsertim non solum sint fulcitæ tot adminiculis, sed etiam aliis corroboratæ probationibus, Achil. *decis.* 7. *de confess* Rot. *decis.* 405. *num.* 3. *part.* 1. & *decis.* 223. *par.* 2. *recent.* Hæc quoad originem.

21 Privilegio autem locus fieri potest nullius diœcesis per separationem, seu dismembrationem à diœcesi, in qua prius existebat, & per concessionem jurisdictionis quasi Episcopalis factum inferiori Prælato in Clerum, & Populum privativè ad Episcopum. Per hoc enim inferior constituitur in proprio territorio; & sic extra diœcesim Episcopi, ut resoluit Rot. *decis.* 324. *par* 1. *recent.* & dictum est supra *num* 12. Quotiescunque enim Prælati inferiores habent territorium separatum, illud dicitur esse nullius diœcesis; ita ut nec in diœcesi, nec de diœcesi alterius esse dicatur; sed sit proprium territorium, respectu cujus ipsi quoque diœcesani vocantur, ut voluit glos. in Clem 1. §. *Volumus*, in ver. Diœcesanis, quam ibi sequuntur Card in. *4. quæst. num.* 2. Imol. *num.* 38. Abb. *num.* 15. & Vital. *num* 4. *de for compet.* Et ubi privilegium est tale, ut non modo eximat, sed etiam tribuat jurisdictionem excluso Episcopo, territorium dicitur effectum, veluti propria diœcesis Prælati inferioris, ut notat Joan. Andr. in c. *Nimis*, *circa med. de iureiur.* Anchar. in c. *Postulasti, sub num.* 4 *de for. compet.* & Rot. *decis.* 207. *in fin. part.* 2. *diversor.*

22 Verum hujusmodi dismembratio, ac jurisdictio nullatenus probatur ex parte Præposituræ: nam illius privilegia considerari possunt juxta tria tempora.

23 Primum tempus est ab erectione Prati, quod dicitur initium cepisse sub anno 1107. ut Ricordanus Malaspina antiquissimus rerum Florentinarum Scriptor testatur, usque ad annum 1134. Et hoc tempore quamvis Ecclesia Pratensis obtinuerit quædam privilegia ab Urbano, Paschali, & aliis Pontificibus; tamen Innoc. II. & alii quinq; Pontifices declararunt ex hoc privilegio nihil censeri detractum potestati Episcopali Pistoriensi, & Ecclesiam Pratensem esse eidem Episcopo subjectam sicut prius, ut dictum est supra nu 15.

Secundum tempus est anni 146[illegible]. quo tempore Ecclesia Pratensis obtinuit indultum exemptionis à Pio II. sed hoc privilegium tantum abest ut probet statum nullius diœcesis, ut potius
24 illum excludat: tum quia in eo dicta Ecclesia enunciatur diœcesis Pistoriensis: tum quia tribuitur eidem Ecclesiæ indultum simplicis exemptionis; quæ quidem exemptio necessariò supponit existentiam in diœcesi, ut probat text. in c. *Cum Episcopus*, & ibi Gemin. *in* 3. *not. de offic. Ordinar. lib.* 6. Joan. Andr. *in addit. ad Speculator. tit. de privil. vers. Sciendum.* Tum denique quia exemptio non est universalis totius cleri, & populi, sed restricta ad Ecclesiam, illius beneficia, & personas his verbis Decernentibus Ecclesiam, seu Plebem cum Præpositura; Canonicatibus, Præbendis, & Beneficiis ejusdem nec non Præpositum, Capitulum, & Personas, & Beneficiatos Presbyteros nobis, & eiusdem sedi immediatè subjectos existere: & tamen ad constituendum Prælatum extra diœcesim requiritur ut tam ipse Prælatus, quàm clerus, & populus eximatur, ut patebit infra n. 25.

Nec est omittendum ex dictis litteris Pij II. Præpositum obligari ad præstandum juramentum sub forma infrascripta, videlicet, Ego Carolus de Medicis Præpositus Ecclesiæ, seu Plebis S. Stephani Praten. Pistoriensis diœcesis, &c. quod est sumptum ex Registro Bullarum Cam. Apostolicæ, & exhibetur in forma authentica.

25 Ultimum tempus est anni 1543. quo Paulus III. concessit indultum Episcopalis jurisdictionis Cardinali de Rodulphis tunc Præposito Pratensi cum enunciativa Nullius diœcesis. Quod

tamen

tamen privilegium tribuit Præpositio jurisdictionem in Canonicos, Beneficiatos dictæ Ecclesiæ, & oppidi Pratensis tantum, sed non in populum, neque in alios Clericos non Beneficiatos. Ergo non constituit Præpositum in proprio territorio, seu in statu nullius diœcesis juxta glos. communiter receptam in Clem. 1. §. *Volumus*, *in ver. Diœcesanis*, *de for. compet.* & dictum est supra, *num.* 21. Rursus nõ eximit Præpositum à jurisdictione Episcopi, ut requiritur ad hoc ut inferior dicatur habere proprium territorium, ut firmat Gemin. post Joan. de S Georgio in c 2. *col.* 4. *vers. Quæro an inferiores Prælati*, & ibi etiam Petr. de Anchar *sub numero* 10. *vers. Si verò per privilegium*, *de constitut. lib.* 6. & animadvertit S. Congregatio Concilii in causa iurisdictionis inter Archiepiscopum Urbinaten. & Abbatem Castri Durantis, ut dixi in c. *Cum contingat*, *num.* 37. *infra de for. comp.* Unde Pistorien Episcopus remanet Ordinarius cleri, & populi in privilegio non comprehensi, c. *Ex ore*, *adfin. de privil.* cap. *Cum olim in fin. de præscript*

26 Neque obstat dicta enunciativa, nullius: tum quia est enunciativa partis, & non Papæ, ideoque non probat. Seraph *decis.* 330. *num.* 2 Rot. *in recent. decis.* 71. *nu.* 5 *part.* 2. & *decis.* 160. *part.* 1.

27 tum quia est unica, & ideo non probaret etiamsi esset antiquissima supra centum annos. Crotus *cons.* 34. *Viso*, *num.* 17. *vers. Hoc enim casu*, *lib.* 1. & fuit decisum in causa Astoricen. Beneficii die 4. *Novembris* 1585. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in aliis pluribus causis, ut refertur in præallegata *decis.* 160. *num.* 6. Ad minus enim debent esse duæ, ut per Aret. in c. *Cum causam*, *nu.* 23. *vers. Sed potest responderi*, *de probat.*

28 Ac præterea Paulus III. tribuit præposito jurisdictionem adiectis verbis, Prout hactenus exercere consuevisti: quare ut sit locus privilegio, Præpositus probare debet se hanc iurisdictionem exercere consuevisse, arg. l. *Fundum*, *ff. De contrah. emptio*, & notat Innoc. Abb. & alii in c. *Inter dilectos*, *de fid. instrum.* Seraph. *dec.* 360. *nu.* 1. & *decis.* 404. *num* 10.

Item non obstat, quod Præpositus asserverit se esse in pacifica, & immemorabili possessione dictam iurisdictionem exercendi, nam præterquamquod hæc est assertio partis, quæ nihil probat, ut dictum est supra *num.* 26. etiamsi Papa in illa se fundaret, Rota *decis.* 154. *num.* 4. *par.* 2. *divers.* ubi de communi. In hoc indultum est manifestè subreptitium, quia idem Cardinalis Præpositus, qui indultum impetravit, iniit concordiam cum Card. Puccio Episcopo Pistorien. anno 1536. & sic septem annis ante indultum, in qua concordia partes, ut asserverunt, finem imponere cupientes omnibus differentiis, discordiisque, & controversiis ortis, & oriundis durante eorum vita super iurisdictione tam Ecclesiæ Pistoriensis, quàm Præposituræ Pratensis in Oppido Prati, convenerunt deputare in dicto Oppido Vicarium communem, qui nomine utriusque videlicet Episcopi Pistoriensis in ijs, quæ ad iurisdictionem ipsius, & Præpositi occasione indulti Apostolici concernunt, ius dicere.

29 Demum præscriptione acquiri potest status nullius diœcesis si inferior Prælatus in certo territorio omnimodam jurisdictionem quasi Episcopalem exerceat in Clerum, & populum privativè ad Episcopum spatio annorum quadraginta cum titulo, vel per tantum tempus, cujus initij non extet memoria, c. *Cum personæ*, *de privileg. lib.* 6. & notat Abb. post alios, in c. *Auditis*, *num.* 7. *de præscript.* & tangetur infra, *nu.* 34.

30 Cæterum hæc præscriptio ex parte Præposituræ similiter non probatur, quod patebit satis apertè ex distinctione temporum, quibus Episcopus, & Præpositus jurisdictionem exercuerunt. Præpositus enim cæpit actus jurisdictionales anno 1282. usque ad 1372. & sic per annos 90. quo

31 tempore nulli dantur actus pro Episcopo, Unde Præpositus concurrentibus requisitis potuit hoc spatio præscribere jura Episcopalia, cap. *Irrefragabili*, §. *Excessus*, *inf. eod.* c. *Cum contingat*, *de for. compet.* c *Dilectus*, *de appellat.* c. *Auditis*, & c. *Cum olim*, *de præscript.* Sed è converso ab anno 1372 usque ad 1561. & sic per annos 189. nulli dantur actus pro Præposito. Episcopus verò docuit se omnimodam jurisdictionem exercuisse per se solum absque ullo actu intermedio Præpositi ab anno 1424. usque ad annum 1536. quo anno inita fuit concordia supradicta. Unde spatio annorum 112. dubium non est quin Episcopus præscripserit contra præscriptionem Præpositi, cap. 1. 13. *qu.* 2. & cap. 1. & 2. 16. *quæst.*

32 3. Præsertim quia præscriptioni Episcopi, cum per eam fiat reditus ad jus commune, Canones assistunt, adeo ut nec titulus requiratur, cap. 1. ubi omnes notant, *de præscrip. lib.* 6. A tempore autem concordiæ, idest ab anno 1536. usque ad annum 1561. nulli dantur actus Præpositi ita ut potuerit præscribere contra Episcopum. Ac demum ab anno 1561. usque ad annum 1607. quo tempore lis mota fuit, actus ut plurimum gesti fuerunt à Vicario communi, qui jurisdictioni Episcopi nullatenus præjudicavit juxta tenorem

33 concordiæ. Ac præterea per actus ab Episcopo gestos semper fuit interrupta qualiscunque Præpositi præscriptio non dum completa, ut notat Innoc. in c. *Auditis*, *de præscrip. num.* 4. *vers. Potest etiam*, & *num* 5. *vers. Item sit interruptio* quem ibi sequuntur Host. *num.* 2. *in fin.* & *num.* 3. *vers. sit etiam* Joan. Andr. *num.* 5. *eod. vers.* Butr. *num.* 10. *vers. Oppono*, Anchar. *num.* 8. *in* 5. *oppos.* & Joan. de Anan. *num.* 9. Præter quamquod etiamsi hoc tempore, quod capit annos quadraginta Præpositus potuisset præscribere jurisdictionem, secundum ea, quæ leg. & not. in d. c. *Cum personæ de privil. lib.* 6. non tamen illam præscripsisset privativè, sed cumulativè cum Episcopo; quia etiam Episcopus illam eod. tempore exercuit: hoc enim casu aut nullo modo inferior præscribit, cum actus Episcopi interrumpant præscriptionem inferioris, secundum opinionem Innocent. de qua supra proximè, aut ad summum præscribit cumulativè, secundum opinionem Abb. & Alex. de Nævo in dict. c. *Auditis*,

34 ut ibi plenè scripsi *à num.* 6. *usque in fin.* At certum est jurisdictionem non constituere Prælatum inferiorem in proprio territorio, nisi illa sit privativè ad Episcopum, ut notat glos. communiter approbata in præallegata Clemen. 1. §. *Volumus*, *in ver. Diœcesanis*, *de for. compet.* Abb. in c. *Sicut unire*, *num.* 3. *vers. Aut iste Prælatus*, *de excess. Prælat.* & in Clem. *Diœcesanis*, *num.* 1.

num. 1. *in ver. proprij*, *de vit. & honest. Clericor.* & dictum est supra, *num* 29. Unde quod pertinet ad præsens dubium perinde est Præpositum præscripsisse cumulativè, ac si nullo modo præscripsisset.

Ex quibus videtur respondendum oppidum Prati existere in diœcesi Pistoriensi. Postes tamen hoc oppidum fuit erectum in civitatem à fel. rec. Innoc. X. & ejus Ecclesia in Cathedralem æquè principaliter unitam Ecclesiæ Pistoriensi.

DE OFFICIO ORdinarii.

Cap. *Cum vos.*

SVMMARIVM.

1 Oeconomus in Ecclesia vacante per Episcopum est ponendus, si illius ordinatio ex aliqua causa differatur. & num. 4.

2 Patronus laicus præsentans indignum an sit ipso iure privatus potestate præsentandi. & num 34. & seqq. usque in fin.

3 Oeconomus de iure communi non potest constitui per Episcopum in Ecclesia vacante, si ea sit iurisp. patronatus ecclesiastici. & num. 8.

Secus ex Concilio Tridentino. num. 7.

4 Patronus ecclesiasticus de iure habet custodiam Ecclesiæ vacantis

Contra ex Concilio Tridentino. num. 8.

5 Patronus laicus non potest se ingerere in rebus Ecclesiæ, nec habet custodiam, sed defensionem tantum.

6 Patroni tam laici, quam ecclesiastici post Concilium Tridentinum nullatenus possunt se ingerere in fructibus beneficij.

7 Oeconomum debet Episcopus constituere in Parochiali statim habita notitia illius vacationis

10 Oeconomus dicitur curies Ecclesiæ gubernanda mandatur.

11 Capitulum sede vacante potest ponere œconomos in beneficijs vacantibus, quorum collatio pertinet ad Episcopum.

12 Et quid post Concilium Tridentinum.

13 Custodia Ecclesiæ vacantis ad quem spectet; remissivè.

14 Principes seculares an ex consuetudine possint habere ius deputandi œconomos in Ecclesiis vacantibus.

15 Oeconomus in Ecclesia vacante ac Episcopo deputatus habet administrationem omnium bonorum ecclesiæ vacantis, etiam si institutio non ad Episcopum, sed ad inferiorem spectet.

16 Non tamen debet fructus sibi applicare, sed in utilitatem ecclesiæ convertere, vel successoribus reservare.

17 Item tenetur inventarium conficere.

18 Et debet esse clericus.

19 Debetur tamen illi congrua arbitrio Episcopi.

20 Et unde hæc portio sumenda in si fructus sint consumpti, vel insufficientes

21 Fructus ecclesiæ vacantis successori sunt reservandi.

22 Nisi sint tales, qui servando servari non possint.

23 Vel nisi sint fructus, seu spolia beneficiati præmortui.

24 Oeconomi deputatio in ecclesia vacante non pertinet indistinctè ad Episcopum, sed ad eum, qui habet ius instituendi

25 Et quid post Concilium Tridentinum.

26 Oeconomi deputatio in Parochialibus vacantibus non spectat ad Abbatem habentem ius conferendi, sed ad Episcopum viciniorem.

27 Patronus præsentando indignum an sit ipso iure privatus pro illa vice potestate præsentandi, latissimè discutitur, ut num. seqq. usque in fin.

28 Quid in Patrono Ecclesiastico, qui præsentat indignum scienter. & num. 49.

Et quid si ignoranter. num. 32.

Et quid in patrono laico, qui præsentavit indignum ignoranter num. 33.

Et quid si patronus laicus præsentavit indignum scienter. num. 34. & seqq. usque in fin.

Referuntur auctores, & fundamenta pro opinione negativa num 35. & *nu. seqq. usque ad nu.* 39.

Item referuntur auctores, & fundamenta pro contraria opinione affirmativa à dicto num. 39. *usque ad num*, 46.

Approbatur prima opinio negativa à dicto nu. 46. *usque ad num.* 56.

Et refellitur distinctio Lambertini. *num.* 56. & *num. seqq. usque in finem.*

29 Patronus ecclesiasticus non potest variare, & eo ipso quod præsentat scienter indignum, ius providendi ecclesiam ad Episcopum devolvitur, vel ad eum, ad quem pertinet institutio. & nu. 31.

30 Eligentes scienter indignum sunt ipso iure privati pro illa vice potestate eligendi. & nu. 44. & 40.

32 Patronus ecclesiasticus qui ignoranter præsentavit indignum, post cassationem potest variare, & habet integrum tempus ad præsentandum.

33 Patronus laicus, qui præsentavit indignum ignoranter, infra quatuor menses potest variare, & alium præsentare.

36 Præsentare minus idoneum, vel nullum paria sunt.

37 Variatio facilius permittitur quando actus est illicitus.

38 Patronus clericus habet semestre ad præsentandum, quia variare non potest, laicus verò quadrimestre tantum, quia potest variare.

40 Intellectus §. Si quis Oratorij domum. *in authen.* de Sanctiss. Episcop. & *num.* 53.

41 Electionem habens ex dispositione testatoris, eligendo indignum privatur ipso facto potestate eligendi.

42 Idem si habeat electionem ex gratia, vel ex privilegio

Declaratur. num. 54.

43 Patronus laicus habet potestatem præsentandi ex gratia. & num. seq.

Declaratur. num. 54.

45 Postulantes dignum ante præsentationem factam superiori possunt variare, sed postulantes indignum non, quia sunt ipso iure privati.

46 Pœna privationis potestatis præsentandi non debet induci nisi expressè de iure cautum reperiatur. & num. 48. & 51.

47 Præsentans indignum præsumitur eum præsentare scienter.

52 Electio dat ius in re, præsentatio verò ius ad rem.

53 Leges civiles disponentes de materia spirituali, vel spiri-

spiritualibus annexa, sicut est iuspatronatus, etiam in favorem Ecclesiarum non sunt attendenda.

55 *Patronus laicus non obstante reprobatione examinatorum de primo præsentato, & appellatione ab eo interposita potest alterius nomen deferre.*

56 *Præsentatio de non idoneo, & de indigno differunt; & refellitur contraria opinio Lambertini.*

1 CUM VOS. Si ordinatio vacantis Ecclesiæ differtur ex causa, œconomus in ea per Episcopum est ponendus: Hoc dicit Joann. Andr. Bald. Bellam Butr. Cardin. Joann. de Anan. & Barbatia. Communis divisio. Secunda ibi, *Fratermitati*

2 Nota primò, ibi *Personæ minus idoneæ præsentantur.* Patronum laicum ex eo, quod præsentet indignum, non esse privatum jure, nec privandum potestate præsentandi, ut non obscurè innuitur hic: nam si esset privatus, ordinatio Ecclesiæ non esset differenda, sed statim ad Episcopum devolveretur, ut hic per glos. 2. & Abbatem *in not. ab.* Sed an hoc sit verum, plenè dicam infra *à num.* 34 *usque in finem.*

3 Secundò nota ibi, *In quibus ecclesiastica persona præsentationem non habet* Si Ecclesia sit jurispatronatus ecclesiastici, & ordinatio Ecclesiæ ex causa differatur, Episcopum non posse in ea œconomum constituere, nec esse locum dispositioni huius textus Rationem reddit glos. 1. quia persona ecclesiastica facilius cogitur ad concordandum, & consentiendum, puta per suspensionem, vel per subtractionem beneficij, ut c. *Consuluit.* 74. *dist.*

4 Aliam rationem reddit hic Innocent. *num.* 1 *vers. Vbi autem*, Hostien. *numero* 4. & Joan Andr. *nu.* 15. *vers. Sed si patronus*, & Abb. *num.* 4. *vers. Sed tu dic meliùs*; videlicet, quia ubi Patronus est ecclesiasticus, cum ei debeat de temporalibus responderi, cap. 2. 16. *quæst.* 2. c. 1. *de capell. Monach.* ipse habet custodiam Ecclesiæ vacantis, & non Episcopus, arg. cap. *Bona, de appell.* cap *Relatum, il secondo*, §. *Nomine, de testam.* cap *Cum & plantare*, §. *In Ecclesias, de privileg.*

5 Et sic differentia est inter patronum laicum, & ecclesiasticum, quia patronus laicus non potest se intromittere de rebus Ecclesiæ, nec habet custodiam, sed defensionem tantum, ut cap. *Decernimus*, & cap. *Filij*, 16. *quæst.* 7 cap. 1. *cum quatuor.* cap. *seqq.* 10 *distin.* glos. *penult. hic vers. Et ex hac littera*, Innocen. *num.* 1. Host. *num.* 3. *vers. Et idem est*, Joan. Andr. *nu.* 15. Et ideo si Ecclesia sit patronatus laicalis, œconomus in ea ab Episcopo est constituendus, secus si sit patronatus ecclesiastici, quia custodia pertinet ad patronum, ut dictum est.

6 Sed hæc differentia sublata est à Concilio Tridentino in *cap.* 9. *vers. Patroni autem*, *sess.* 25. ubi statuitur, ut patroni beneficiorum cujuscunque ordinis, & dignitatis etiamsi Communitates, Universitates, Collegia quæcumque clericorum, vel laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcunque beneficiorum, etiamsi verè de jure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullave causa, vel occasione se ingerant, sed illos liberè Rectori, seu Beneficiato non obstante, etiam quacunque consuetudine distribuendos dimittant. Itaque sive Ecclesia sit liberæ collationis, sive jurispatronatus ecclesiastici, sive laicalis, Episcopus statim habita notitia vacationis, debet in ea Oeconomum, seu Vicarium constituere, qui onera Ecclesiæ sustineat, ejusque custodiam, & administrationem habeat, ut patet in *cap.* 18. *sess.* 24. ejusdem Concilii. Adde quod Host. *hic num.* 2. *vers. Idem tamen iuris est*, & *num* 5. *vers. Et idem puto*, firmiter concludit non esse differentiam an Ecclesia sit jurispatronatus ecclesiastici, vel laicalis, sed utroque casu pendente tempore sex, vel quatuor mensium ad præsentandum Episcopum debere œconomum constituere: & hæc opinio Host. est hodie approbata à Concilio Tridentino, ut prædixi.

Tertiò nota ibi, *Ponatu œconomos*, ubi provisio ecclesiæ vel ex præsentatione minus idonei, vel ex discordia inter præsentatores, & Episcopos, vel ex alia causa protrahitur, & superior non potest juridicè Rectorem præficere, Episcopum, vel alium habentem jus instituendi debere in ea œconomum deputare ad fructus conservandos, ut hic, & in c. *Quoniam quidam* 75. *dist.* Dicitur enim œconomus, cui res ecclesiæ gubernanda mandatur, l. *Omnes* §. *Hoc nihilominus*, C. *De Episc. & Cleric.* secundum Hostiens. *hic numero* 5. Et ita qui non potest ponere rectorem in ecclesia, ponat œconomum, ut inquit Abb: *hic in* 2 *not. ab.* Ad quod tamen vide omnino quod scripsi in c. *Quoniam, à num.* 16. *usque ad n.* 22. *infra de iurepatr.*

Et ex hoc infert idem Abbas *ubi supra*, ut Capitulum Sede vacante, quamvis non possit beneficia conferre, cap. *Illa, infra ne Sede vacante*, tamen possit ponere œconomum in beneficiis vacantibus, quorum collatio pertinet ad Episcopum, allegat Joan. Andr. in cap. *unic. ne sede vacan. lib.* 6.

12 Sed hodie Capitulum sede vacante nullam sibi vendicat auctoritatem deputandi œconomos in parochialibus vacantibus, sed infra octo dies post mortem Episcopi Officialem, seu Vicarium constituit, ut in Concilio Tridentino *cap.* 16. *sess.* 24. Qui quidem Vicarius statim habita notitia vacationis Ecclesiæ constituet in ea Vicarium, seu Oeconomum, & illa omnia munia obibit, quæ idem Concil. *sess.* 24 *cap.* 18. statuit obeunda ab Episcopo, seu ejus Vicario, cùm Parochialis Ecclesiæ vacatio contigerit, ut ex sententia S. Congregationis Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum, dixi in d. c. *illa, num.* 17. 18 & 28. *Ne sede vacant.*

13 Generaliter autem ad quem spectet custodia Ecclesiæ vacantis, dic ut plenè per Henric. Boich.

14 in cap. *In Lateranensi*, *infra de præbend.* & an custodia, vel jus deputandi œconomos in Ecclesiis vacantibus possit competere Principi sæculari ex consuetudine, vide hic per Host. *numero* 3. *vers. Et idem est ubi habet patronum laicum*, Joan. Andr. *num.* 15. Abb. *numero* 4. & per D D. in cap. *Generali*, & cap. *Quia sæpe, de elect. libro* 6. & in cap. *Præsenti*, §. *Porrò, de offic. ordinar. eodem lib.*

15 Quarto nota ibi, *qui debeat fructus percipere*, Oeconomum in Ecclesia vacante ab Episcopo deputatum debere illius fructus percipere, ut hic in littera, quod locũ habet etiamsi jus instituendi spectet ad inferiorem Prælatum, ut alias censuit

fuit sacra Congregatio Concilij: nam consulta an Vicarius ex *cap.* 18. *sess.* 24. constitutus habeat custodiam, & administrationem omnium bonorum Ecclesiæ vacantis, etiam cujus institutio non ad Episcopum, sed ad inferiorem spectaverit: Respondit habere, non obstantibus ijs,

16 quæ traduntur per Doctores in cap. *Vos*, *de off. ordin.* Non tamen debet fructus sibi imbursare, ut inquit Host. *hic num.* 5. *in verb. Percipere*; sed in utilitatem Ecclesiæ convertere, aut successoribus fideliter reservare, videtur in littera.

17 Unde & debet de fructibus inventarium conficere, ut hic per Bald. *num* 5. *vers. Quæro utrum*

18 iste œconomus, & debet esse Clericus, quia persona ecclesiastica facilius potest cogi rationes reddere Episcopo, quàm persona laica, l. *Omnes* §. *Nihilominus*. C. *De Episc. & Cleric.* Bald *loco citato.* Debetur tamen illi congrua portio, ut in Concilio Tridentino *sess.* 24. *cap.* 18. ibi, (Idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus (scilicet Episcopi) arbitrio fructuum portionis assigna-

20 tione. Qualiter autem hujusmodi arbitrium in taxatione congruæ portionis ab Episcopo sit moderandum, dic ut scripsi ex sententia ejusdem sacræ Congregationis in cap. *de Rectoribus num.* 9. & 10. *infra de Cler. ægrot.* & cum quæsitum fuerit unde hæc portio sumenda sit quando constat fructus esse consumptos, aut extantes sita tenues, ut Vicarij sustentationi non sufficiant: responsum est sumendam esse ex fructibus percipiendis, nisi aliquæ personæ sint jure obligatæ ad supplendum aliunde.

21 Ultimò nota ex fine textus, fructus Ecclesiæ vacantis esse reservandos in tempus successoris, ut hic, & in concordantibus, de quibus in glos. ultim. Ad idem Concilium Tridentinum *sess.* 25. *cap.* 9. *vers. Patroni autem*, ibi: sed illos liberè Rectori seu beneficiato, non obstante etiam quacunque consuetudine distribuendos dimittant. Nec debet œconomus aliquid exinde alienare, nisi sint tales, qui servando servari non possunt,

22 ut l. *Lex quæ Tutores*, *in fin* C. *De administr. Tutor.* l. *Divus*, *in fin. Primi respons. ff. De petit. hæredit* cap *Si quis Episcopus* 10. *quæst.* 2. glos. *ubi supra.* Hos enim potest œconomus vendere, cum hoc expediat Ecclesiæ, sed tamen illorum pretium debet fideliter conservare, ut l. *Si & rem, & pretium*, *ff. De petit. heredit.* l. *Non utitur*, & l *seq. quia pretio*, *ff. De usu fruct.* & l. *Procuratoris*, §. *Non autem totum*, *ff. De tributar. action.* secundum Host. *hic in fin.* in Cathedralibus, &

23 Collegiatis ecclesiis locum habet, cap. *Quia sæpe*, *de elect. lib.* 6. secundum Joan. Andr. *hic in fin.* & quod dixi de fructibus Ecclesiæ vacantis intelligas de fructibus, & reditibus tempore vacationis provenientibus: de his enim loquitur hæc Decretalis, & tex. in cap. *Præsenti*, *de off. ord. lib.* 6. & in c. *Quia sæpe*, *de elect. eod. lib.* Secus verò de spolijs beneficiati præmortui, quia de his nullo jure cautum reperitur, ut reservandi sint successori. Et ita hunc text. declarat Navarr. *in tract. de spol. Clericor.* §. 10. *num.* 1. 2. 3. & 30.

24 In glos. penult. ibi, *vel alius Prælatus.* Nota ex hac glos. deputationem œconomi in ecclesia vacante non pertinere indistinctè ad Episcopum, sed ad eum, ad quem pertinet institutio, & cum glos. transit hic Jo. Andr. *num.* 16.

25 Sed hodie ex Concilio Tridentino in dicto *cap.* 18. *sess.* 24. in Parochialibus vacantibus Episcopus solus potest Vicarium, seu œconomum constituere, & alia facere, quæ ibi præscribuntur, non autem inferiores Prælati, nisi habeant requisita, quæ posui ex sententia sacræ Congregationis

26 Concilij in cap. *Cum contingat*, *num* 31. & 38. *infra de foro compet.* Unde proposito dubio an jus deputandi Vicarios in Parochialibus vacantibus ex *cap.* 18. *sess.* 24. vel alia quapiam ratione competat Abbati, ad quem ipsarum Parochialium collatio pertinet, an verò ad viciniorem Episcopum: sacra Congregatio censuit pertinere ad Episcopum viciniorem.

27 QUÆRO, An patronus præsentando indignum sit ipso jure privatus pro illa vice potestate præsentandi.

28 Pro solutione quæstionis distinguendum est cum glos. 2. hic inter patronum ecclesiasticum, & patronum laicum, seu clericum ratione patrimonij.

Et quidem patronus ecclesiasticus præsentando indignum, si hoc fecerit scienter est ipso jure privatus pro prima vice præsentandi potestate, quia cum non possit variare, c. *Cum autem*, *de iurepatr.* Host. *in summ. de iurepatr.* §. *In quibus*, *vers. Ecclesiasticus autem*, eo ipso quod præsentat indignum, jus providendi ecclesiam

29 ad Episcopum devolvitur, ut cap. 2. *in fin. supra de supplen. neglig. Prælat.* & cap. 3. *in fin. infra de eccles. ædificand.* idque ad exemplum eligentis scienter indignum, c. *Cum in cunctis*, §. *ultim.* cap. *Innotuit*, & in c. *Cum Urintonien. supra de elect.* & c. *Quamquam*, *eod. tit. lib.* 6. & hoc si

31 Episcopus habeat jus instituendi; alioquin devolutio fit ad eum, ad quem pertinet institutio, ut voluit glos. in Clem. *unica in verb. Prælati*, & *in verb. Dispositionem*, *de supplen. negl. Prælat.* quam dicit singularem Abb *hic num.* 6. & sequitur Lambertin. *de iurepatr.* 1. *par.* 2. *lib.* 10. *quæst. princip. art.* 4. *num.* 6. *vers. Demum*, ibi Abbas subdit. Si verò patronus ecclesiasticus hoc fecerit ignoranter, tunc non potest variare usque ad cassationem, & post cassationem habet integrum tempus semestre ad præsentandum, arg. cap. *Electi*, *de elect. lib.* 6. secundum Host. *in summa de iurepatron.* §. *In quibus*, *dicto vers. Ecclesiasticus autem.* Joan. Andr. *hic num* 13. *vers. Et sic erit differentia.* Butr. *eod. num.* & *vers.* Imol. *num.* 6. *vers. Sed si clericus.* Quod credo verum nisi ignorantia sit crassa, & supina, ut notat glos. in dicto cap. *Innotuit*, *in verb. Ignorantiam*, *de elect.* & in hoc primo membro glossæ nostræ concordant, Host. *in summa de iurepatr. d.* §. *In quibus*, *in princ.* 3. *col. in vers. Pœna*, & communiter DD. uno excepto Card. nullus discrepat, ut inquit Lambertin. *in tract. de iurepatr. prima parte*, 2. *libri in* 10. *quæst. princip. art.* 4. *num.* 15.

33 Sed patronus laicus, vel clericus ratione patrimonij si præsentavit indignum ignoranter, conveniunt omnes, ut non sit privatus potestate præsentandi, quia potest variare præsentando alium idoneum infra quadrimestre tempus, ut in c. *Cum autem de iurepatr.*

34 Verum si hoc fecerit scienter, magna est Doctorum altercatio an sit ipso jure privatus, nec-ne. Gloss. 2. hic tenet non esse privatum, nec pri-

35 privandum : & cum glos. consentit Archidiac. in cap. 1. *num.* 1. *vers. Sed contra in laico de præben. libr* 6 & in cap. *unico , in fin. de iurepatr. eod. lib.* Feder. de Sen. *cons.* 129. *casus talis est , Testator , num* 3 *in fin. vers. Ad ultimum & cons.* 147. *quidam de civitate Tuderti numero* 4. *vers. Nam patroni eligentes indignum.* Innoc. *hic in princ. in verb. Minus , vers. Vel dic quod licet patronus laicus , tamen si loquatur alternative.* Card. in 2. *quæst.* & cum hac opinione in effectu concordat Joan. Andr. *num.* 12. *in fine vers. Per quæ dico* , ubi finaliter concludit patronum laicum non esse privatum per hoc quod præsentat indignum scienter , sed ex tunc erit privatus , cum infra quatuor menses sibi ad præsentandum præfixos respectu prioris inchoationis alium non præsentat , & tunc demum poterit Episcopus de alio providere : & cum opinione Joan. Andr. consentiunt Butr. *hic num.* 13. *col.* 3. *post princip. vers. Per hoc concludit* , dicens hanc opinionem esse æquiorem , licet de rigore posset contraria dici verior : & Paulus de Eleazar. in Clem. 1. *de iurepatron.* prout eum refert Cardin. *hic in* 2. *quæst. num.* 1. *vers. Paulus.* Idem per omnia Anchar. *hic num.* 4. *vers. Ioan. Andr. tenet,* latè Imol *num* 5. *eod. vers. & num.* 6. *vers. Et per prædicta* , dicens tutius esse tenere cum glos. cum qua etiam videtur transire Innocen. eamq; videri etiam æquiorem. Licet disputationis gratia posset etiam alia opinio sustineri : tamen in judicando , & consulendo non esse recedendum à gloss. sequitur Joan. de Anan. *num.* 3. dicens hanc opinionem tenere communiter DD. quam etiam ex Legistis sequutus est Bart. *in tract. de differentijs inter ius civile , & canonicum num.* 119. ubi constituens in hoc differentiam inter jus civile , & canonicum, dicit patronum præsentando indignum de jure civili privari potestate præsentandi ea vice , & illam potestatem devolvi ad superiorem , juxta tex. in auth. *de sanctiss. Episc.* §. *Si quis oratorij domum,* sed de jure canonico patronum non perdere talem potestatem , ut in hoc cap.

Pro hac opinione glossæ inducitur Primò hac Decretalis : nam hic certò præsupponitur fuisse præsentatum indignum à patrono laico , & tamen non devolvitur ad episcopum jus providendi ecclesiam , sed tantummodo jus deputandi œconomum durante vacatione : ergo patronus non fuit privatus : nam si hoc esset, Episcopus statim debuisset providere de rectore , & non de œconomo, cap. *Nulla , infra de conceß. præb.* & cap. *unico , de supplend. negligen. Prælator. lib.* 6.

36 Secundò pro hac opinione Joan. Andr arguitur sic. Paria sunt nullum præsentare , vel minus idoneum, ut in cap. 2. *de translat. Episcop.* & in cap. *Tua , de cleric. non resident.* sed quando patronus laicus infra quadrimestre neminem præsentavit , eo termino elapso Episcopus potest de Rectore providere, ut in cap. *unico* , §. *Verum, de iurepatr. lib.* 6. ergo eodem modo providere poterit si fuerit præsentatus minus idoneus.

37 Tertiò pro eadem opinione adducitur ratio , quæ multum stringit : nam si licitum est patrono sæculari variare, quando præsentavit idoneum, ut in cap. *Cum autem , de iurepatr.* fortiùs debet esse licitum si præsentavit indignum : nam ut formaliter inquit Joan. Andr. *hic num.* 12. Absurdum videtur , ut patronus benefaciendo possit variare, vel accumulare ; malè faciendo , non, cum tamen variatio à jure præcipuè concedatur quando actus est illicitus , secundum ea , quæ notantur in cap. *Nosti , de elect.* & in cap. *Diversis fallacijs , de cler. coniugat.* quasi hæc fuerit mens juris permittentis variationem , ut patronus accumulando variare possit quod male fecit.

38 Glossa secunda hic pro sua opinione ponderat rationem differentiæ inter patronum Clericum , & Patronum laicum ; nam Clericus variare non potest , laicus verò potest antequam præsentatus sit confirmatus , ut in dicto c. Cum autem de jure patronat. & hæc est ratio cur laico dentur tantum quatuor menses à tempore vacationis , cap. *Cum propter de iurepatronat.* Collegio verò , sive Clericis dentur sex menses , ut in cap. *Nulla , de conceß. præbend.* Igitur laicus non privatur potestate præsentandi , licet indignum præsentet , Clericus verò secus. Concordat textus in l. *Cum quidam* , ita cum ibi notatis per Bart. *num.* 4. *ff. De leg.* 2. nam ut dicit glos. hic fit quædam compensatio hinc inde ; nam laici quoniam gravantur in tempore , relevantur in hoc, quia non puniuntur. Contra verò Clerici quoniam relevantur in majori tempore , gravantur in hoc , quia puniuntur eligendo , vel præsentando indignum. Item quia Clerici magis debent esse discreti, & scire jura , idcirco puniuntur si peccent in electionibus , seu præsentationibus. Sequitur Bald. *hic, num.* 4. aliàs rationes differentiæ assignans inter patronum clericum , & patronum laicum.

39 Contrariam opinionem idest patronum laicum , qui scienter præsentavit indignum , esse privatum ipso jure potestate præsentandi pro illa vice , & provisionem ecclesiæ statim ad Episcopum devolui sequutus est variando Innocen. in cap. *Proposuit , num.* 1. *circa fin. vers. Sed dices* , ubi recitata distinctione Bernardi inter patronum clericum , & patronum laicum concludit ad superiorem revolui provisionem patrono præsentante indignum , licet subdat Episcopum benefacere si reddat provisionem , idest præsentationem patrono , quia laici non sunt ita instructi in ecclesiasticis negotiis , & cum eo consentit ibi Host. *num.* 5. *vers. Si quæras*, & idem Host. *hic num.* 2. *vers. Abbreviavi* , dicens glossam Bernardi esse omnino cancellandam , Bald. *num.* 3. ubi concludit Episcopum posse prævenire variationem patroni laici , & pœnitentiam non expectare. Allegat notata per Innoc. & Host. in dicto c. *Proposuit* , & ita sentit patronum laicum esse privatum ipso jure , licet ei sit parcendum ex benignitate. Henric. Boich. in cap. *Auditis , num.* 2. 3. *& 4 supra de elect.* uti concludit patronum laicum , qui indignum præsentavit , etiam infra quatuor menses variare non posse , nisi episcopus variationem admittat , Joan. de Lignan. in Clem. 1. *de iurepatr.* Gemin. in cap. 1. *in* 2. *col.* & ibi etiam Franc. *num.* 2. *vers. Debet tamen de præbend. lib.* 6. licet mihi alleget Archid. & Joan. Andr. pro hac opinione. Latè Bellam. *hic num.* 2. *col.* 3. *post princ.* ubi in vers. *Ego autem* , concludit pro hac parte , licet fateatur se in consiliis semel dixisse , nec in præsentatione

patroni clerici, nec in præsentatione Patroni laici habere locum pœnam, c. *Cùm in cunctis, de election.* Hanc etiam opinionem sequitur, & verissimam dicit Abbas *hic num.* 5. & allegat Doctores de Rota idem tenentes *decis.* 205. & ex Legistis eam tenent Bart. & Angel. in auth. *de Sanctiss. Episcop.* §. *Si quis Oratorii domum,* relati à Joan. de Anan. *hic num.* 3. *vers. Et istam partem.* Sed certè Bart. ibi de hoc nihil dicit, & Angel. remittit se ad hoc cap. Et ad Archid. in cap. 1 *de præbend. lib.* 6. & sic potuisset potius allegari pro contraria opinione. Hanc tamen tenet Angel. Aretin. *in cons.* 99. Videndum censeo, *num:* 18. & eam aliàs approbavit Rota apud Crescent. *decis.* 11. *de iurepatronat.* ubi retinuit patronum etiam laicum scienter præsentantem criminosum , vel aliàs indignum privari ea vice potestate iterum præsentandi, ex notat. per Rocch. de Curt. *in tract. de iurepatronat, in ver. Honorificum, num:* 15. *quæst.* 4. *vers. Si autem præsentans,* Rota *decis.* 262. *aliàs* 5. *de iurepatronat. in Novis.* Bellamer. *decis.* 172. *& decis.* 751. & alios apud Lambertin. *in eod. tract.* 1. *part.* 2. *lib. in* 10. *quæst. art.* 4. *col.* 5. *in fin. cum seq.* Henr. Boich. in dict. c. *Auditis,* & Collectar. hic. Adde Caputaquen. *decis.* 293. *p.* 2.

Moventur omnes per text. in dict. §. *Si quis Oratorii domum,* in auth. *de Sanctiss. Episcop.* In illis verbis: si verò qui ab eis (scilicet patronis laicis) eliguntur , tanquam indignos prohibent facere Regulæ ordinari; tunc Sanctissimus Episcopus quoscunque putaverit meliores ordinari procuret, & loquitur text. de præsentantib. indignos scienter, alioquin non esset delictum, ut ibi supponitur.

Nec refert quod textus non dicat, ut Episcopus ordinet Ecclesiam, cùm patronus præsentat indignum, sed ut procuret ordinari, scilicet sollicitando patronum ad alium præsentandum, prout exponit Joan. Andr. *hic num:* 12. *vers. Melius potuisset.* Quoniam , ut respondet Abbas, *num:* 50. *circa fin. vers. Et ad* §. *Si quis Oratorii,* expositio Joan. Andr. non est bona , quia textus dicit Episcopus quoscunque putaverit meliores; & sic ad Episcopum spectat alium idoneum proponere , cùm præsentatus à patrono est indignus.

Deinde moventur per textum in auth. *de Ecclesiast. titul.* §. *Si quis ædificationem* : ubi cavetur, ut si Patronus præfecit Hospitali Rectorem indignum, Episcopus eo amoto alium idoneum substituat.

41 Tertiò pro hac opinione Abb. allegat Bart. in l. *Cùm quidam ita, ff. De legat.* 2. & ibi bonum textum juncta gloss. ubi probatur eum, qui habet electionem ex dispositione testatoris , eligendo indignum privari ipso facto potestate eligendi.

42 Quartò idem Abbas adducit aliud simile; nam si alicui ex privilegio , seu gratia competit potestas eligendi, vel postulandi , si scienter eligit, vel postulat indignum , perdit eo ipso potestatem sibi attributam , quia dicitur abuti privilegio, textus est notab in cap. *Gratum, supra de postulat. Prælat.* Sed patronus habet potestatem

43 eligendi, seu præsentandi ex gratia, ut in cap. 3. *de iurepatronat.* ergo præsentando scienter indignum hujusmodi gratia abutitur, & consequenter cadit eo ipso à potestate præsentandi , quod argumentum fortificat Lambertin. *in tract. de iurepatron.* 1. *part.* 2. *lib. in* 10. *quæst. princip. art* 4. *num.* 6. *vers. Fortifico.*

44 Ultimò, pro hac opinione Joan. de Lignan. in dicta Clem. 1. *de iurepatr.* arguit a fortiori : nam si eligentes, vel habentes collationem de jure communi privantur ipso jure eligendo , vel instituendo indignum , ut in cap. *Cùm in cunctis,* § *ultim. de elect.* fortius patroni, qui habent præsentationem ex sola gratia, cap. 3. *de iurepatronat.* quia jus commune difficilius tollitur, quam privilegium, l. *Ejus militis,* §. *Militia. ff. De militar. testament.*

Ad hanc Decretalem respondent Hostien. & Abb. eam posse intelligi de patrono, qui ignoranter præsentavit indignum.

45 Ad rationem Joan. Andr. quod jura facilius admittant variationem contra actum illicitum, respondet Henric. Boich. in dicto cap. *Auditis, num:* 4. *de election.* instantiam esse in promptu; nam postulantes dignum re integra, scilicet ante præsentationem factam superiori possunt variare, cap. *Bona, ut secundo,* §. *Nec nocebat, supra de postulat. Prælat.* & tamen postulantes scienter indignum sunt privati ipso jure, ut in c. *Scriptum est in fin. eodem tit.*

46 Ex his patet articulum esse satis dubium , & disputabilem, cùm utrinque sint rationes, & authoritates Doctorum primæ classis, opinio tamen glossæ æquior, & benignior est; & videtur etiam de jure verior , quia pœna potestatis præsentandi non debet induci, nisi de jure expresse cautum reperiatur , ut notat gloss. 2. in cap. *fin. infra de iurepatron.* Sed nullibi reperitur de jure cautum , ut patronus laicus præsentando scienter indignum , sit ipso jure privatus potestate præsentandi ; imo oppositum non obscure cautum reperitur in hoc cap Ut ostensum est, supra *num:* 2. *& num:* 35. *vers. Imo hac opinione.* Neque enim videtur admittendum quod dicunt Host. & Abb. videlicet hunc textum posse intelligi in patrono , qui præsentavit indignum ignoranter; hoc enim est divinare, cùm textus hoc non aperiat, sed indefinitè loquatur de laico præsentan-

47 te non idoneum. Et eo magis quia præsentans indignum præsumitur eum præsentare sciente, ut hic firmat Bald. *num:* 6. allegat simile in l. *Qui cum alio contra bt ff. De reg. jur.* & sequitur Lambertin. dicto *art.* 4. *num:* 14.

48 Quare cùm ista pœna hoc casu non sit in jure scripta , non debes eam ex tuo capite invenire. Quæ sunt verba Host. in d. cap. *fin. num.* 4. *de ju-*

49 *repatron.* Imo propter hanc rationem Cardin. in Clem. 1. *in* 13. *quæst. de iurepatron.* & post eum Imol. *in* 3. *quæst.* dicunt, nec patronum Ecclesiasticum præsentando indignum esse privatum,

50 cum hoc non sit jure expressum. Nec dicatur id esse cautum in eligentibus scienter indignum, ut in cap. *Cùm in cunctis,* §. *ultim. de election.* Id-

51 eoque fortius debere procedere in præsentantibus secundum rationem Joan. de Lignano, de qua supra *num:* 44. Quoniam, ut bene respondet Imol. *hic num:* 6. *vers. Item non obstat ratio,* cùm illud jus pœnale sit, & pœnam infligat ipso jure, non debet extendi extra proprios terminos, ut plenè notatur per Joan. Andr. in regula *Odia, de regul. jur. lib.* 6. Et ideo quamvis in eligentibus indi-

indignum habeat locum pœna privationis; hinc tamen non sequitur, ut locum habere debeat in præsentantibus indignum, arg. cap. *Statutum supra de elect.* cum præsertim subsit etiam
52 diversitas rationis: nam eligentes dant jus in re, præsentantes autem dant jus ad rem, c. *Cùm Bertoldus, infra de rejudicat.* unde non mirum si puniatur eligens, qui tribuit jus indigno, non autem præsentans, qui jus non tribuit, ut contra Barbat. considerat Lambertin. *de jurepatr. 1.parte 2.lib. in 10. quæst. princip. art.4.num:13. vers. Sed tu adverte.* Ad quod confert etiam diversitas titulorum, & quod notat gloss. in c. *fin. in verb. Electione, de elect. l.b.6.* ubi tenet illam decretalem, quæ loquitur in electione, non habere locum in præsentatione. Adde quod cum laicis mitiùs est agendum, ne ab Ecclesiarum fundationibus retrahantur, gloss. magna *in fine*, & Host. *num:* 10. in cap. *Cùm dilectus, infra de jurepatron.* Et plenè notatur in cap. *Dilectus, supra de offic. Legat.* Nec refragantur leges ci-
53 viles, & signanter textus in §. *Si quis Oratorii domum, in auth. de Sanctiss. Episcop.* Quoniam cum disponant de materia ecclesiastica, & spirituali, seu spirituali annexa, qualis est materia jurispatronatus, ut cap. *Quanto, de judic.* non sunt attendendæ secundum ea, quæ notantur in c. 1. *infra de novi oper. nunciat.* ut benè hic per Imol. *num:6. vers. Posset etiam responderi.* Et hic est bona solutio glossæ nostræ, dicentis in hoc standum esse canoni, & non legi, ut hic per Bald: *num:4. vers. Dicit Bernardus.* Nec refert, quod Joan. de Anan. *num:3. vers. Tu considera,* dicat hanc solutionem non esse bonam ex notatis per Host. & Joan: Andr: in cap. *fin. de solution.* quia quod patronus præsentando indignum sit privatus, est favor Ecclesiæ. Etenim non bene loquitur, quia leges civiles de rebus Ecclesiasticis, & spiritualibus specialiter disponentes etiam in favorem Ecclesiarum ponunt falcem in messem alienam, & non valent ex defectu jurisdictionis secundùm communes theoricas in cap: *Ecclesia Sanctæ Mariæ,* & in cap: *Quæ in Ecclesiarum,* & ibi dixi *num:* 25. & 30. *supra de Constitutionib.* undè ineptè Lambertin: *in dicto artic. 4. num:14 vers. Certe opiniones,* dixit solutionem, quod aliud sit de jure civili, aliud de jure canonico,
54 esse refugium miserorum. Nec obstat quod habentes jus eligendi, vel postulandi ex privilegio, &c. incurrant hanc pœnam si eligant, vel postulent indignum, ut dictum est supra num. 42 Quoniam jurispatronatus concessio, postquam redacta est in corpore juris, non dicitur privilegium, seu gratia, sed justitia, ut dixi in cap: *Quoniam, num:12. de jurepatron:* Ac præterea in hac materia pœnali non licet arguere ab electione ad præsentationem, ut dictum est supra *num:* 46:
55 48. & 51: & hanc sententiam videtur aliàs probasse Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum: nam cùm esset quæsitum an post primum præsentatum à patrono, scilicet laico, sed examinatorum judicio reprobatum, liceat patrono alterius nomen secundo deferre, quem ordinarius, si idoneus repertus fuerit admittat, non obstante appellatione ad Sedem Apostolicam interposita per priori loco nominatum: fuit privatis litteris scriptum licere alterius nomen deferre, eumque admittendum
56 esse, si idoneus reperiatur, non obstante appellatione priori. Non omitto Lambertin. dicto *art. 4. num:* 15. *vers. Aut sumus in patronis laicis,* quasi conciliando opiniones distinxisse inter præsentationem de non idoneo, & præsentationem de indigno. In primo casu putavit patronum non esse privatum potestate præsentandi, nisi post lapsum quatuor mensium, & exemplificavit non idoneum in illiterato, bigamo, clerico conjugato, monacho, & consimilibus: & in hoc casu secundùm eum loquitur textus noster, ponderando litteram, ibi *persona minus idonea præsentantur:* & locum habet prima opinio glossæ, & sequacium. In secundo autem casu, id est, cùm patronus laicus præsentat scienter indignum, tunc eo ipso pro illa vice privatus est potestate præsentandi; & jus ordinandi Ecclesiam ad Episcopum devolvitur, & intelligit indignum, id est, habentem impedimentum, quod sonat in vitium, id est simoniacum, homicidam, vel alium notorie criminosum, item laicum, puerum, illegitimum, ac prorsus illiteratum: & in hoc secundo casu secundùm eum loquitur textus in d. §. *Si quis oratorii domum* in auth. *de sanctiss. Episcopis,* ibi: tanquam indignum prohibent sacræ regulæ ordinari: & locum habet secunda opinio Hostien. & sequacium. Allegat pro sua distinctione Hostiensem *in summa de jurepatron.* §. *In quibus, col. 3. in princ. vers. Pœna,* sed certè Hostiens. non dicit, id ad quod eum allegat Lambertin. nam ibi recitat primò opinionem quorundam, qui distinguendo dicebant patronum clericum præsentando non idoneum privari potestate præsentandi, laicum verò non: & hanc distinctionem reprobat ibi Hostiens. dicens, etiam laicum præsentando indignum esse privatum, & sic nullam constitui differentiam; imo pro eodem accipit non idoneum atque indignum; nec immeritò, quia hæc distinctio Lambertini, quamvis videatur plausibilis, tamen jure non probatur, quia canones de non idoneis, & indignis promiscuè loquuntur, ut in c. 2. *in fin. de supplen. neglig. Prælat.* & in cap. 3. *in fin. de Eccles. ædificand.* ubi ad effectum ut jus providendi Ecclesiam devolvatur ad superiorem, non requiritur ut fuerit præsentatus indignus, sed satis est, ut non fuerit præsentatus idoneus: & gloss. 2. hic exponendo litteram ibi, *minus idoneæ,* dicit: & sic patet quod patronus laicus, licet præsentet indignum, non est privatus, &c. unde male salvatur prima opinio glossæ hoc fundamento, quod non procedat in indigno, sed in non idoneo, cum gloss. exponat non idoneum, id est, indignum. Sed nec secunda opinio Hostien. hac distinctione salvari potest, quia Host. *hic num:* 1. *vers. Abbreviavi,* reprobat glossam, quia lex dicit expresè, quod si sæcularis patronus non repræsentet idoneum, Episcopus Ecclesiam ordinabit, ut in auth. *de sanctiss. Episcop.* §. *Si quis oratorii domum*: & ita ille textus, qui expresse loquitur de indigno ab Hostiensi exponitur in minus idoneo. Item Monachus secundùm Lambertin. non est indignus, sed non idoneus, & tamen Rota inducit devolutionem si patronus laicus ad Ecclesiam sæcularem præsentet Monachum, ut apud Bellam. *d. p. 172.* incipien. *collatio,* & *disp.* 751. incip. *patronus.* Rota *dec.* 263. *in religioso, aliàs,* 5. *de jurepatr. in novis.* Itaque in

in hac materia omnis non idoneus est indignus, & è converso: nam tales prohibent sacræ Regulæ ordinari, ut de *fil. Presbyter. ordinand.* vel *non, de serv. non ordinand. de corpor. vitiat. ordin. vel non, & de bigamis non ordinandis*, cum similib. Item textus optimus in cap. *Qui in aliquo,* 51. *dist.* in hac materia promotionis æquiparat criminosos, bigamos, laicos, litterarum inscios, servos, sæculari militiæ deditos, curiales, & alios complures: & ipsemet Lambertin. se confundit miscendo vitiosos cum non vitiosis, ut illegitimos, laicos, & illiteratos, & inter non idoneos recensendo bigamos, conjugatos, Monachos. Quamobrem rejecta illius distinctione, adhæreo opinioni glossæ nostræ, quam dicunt sequendam in judicando, & consulendo Imol. & Joan. de Anan. in *locu supradict. num.* 35. & quæ videtur etiam magis communis: habet enim sequaces Archid. Joan. Andr. Paul. de Eleaz. Butr. Cardin. Anchar. Imol. & Joan. de Anan. Item Bart.

Pro contraria verò sunt Host. Joan. de Lignan. Henric. Boich. Abb. Authen. Gemin. & Franc. nam Innocent. & Bellamer. tanquam varii pro neutra allegari debent, & Collectarius *hic num.* 1. tamen recitat opiniones. Rursus hæc opinio præponenda, cùm habeat pro se gloss. & Archidiaconum: nam opinio glossæ in dubio prævalet communi opinioni secundùm Jacob. Butrig. in l. 1. C. *Qui pro sua jurisd.* & Bald. in l. *Cùm hæreditas deposit.* & adde quod de authoritate glossæ scripsi in c. *Ne innitatur, n.* 75. & 109. *supra de Constitut.* & similiter opinio Archidiaconi super sexto etiam singularis communi opinioni est præferenda secundùm Felin. in cap. 1. *n.* 54. *in 4. limitatione de Constitut.* qui ad hoc allegat Rotam *decis.* 348. *in Antiquis.*

DE OFFICIO ORDINARII.

Cap. Quantò.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius supplet negligentiam Abbatis non revocantis Monachum vagabundum.*

2 *Monachus sine Monasterio caret vita, sicut piscis sine aqua.*

3 *Canonici Regulares debent in Claustro Divinis obsequiis vigilare, nec hodie possunt exercere curam animarum in Parochialibus annexis eorum Monasteriis.*

4 *Regulares accedentes ad Curiam Principis sine licentia Superiorum sunt ipso facto excommunicati.*

5 *Regulares de licentia sui Superioris non prohibentur esse in obsequio alicujus Principis, vel Episcopi.*

Sed hodie contra, num. 7.

6 *Episcopus potest sibi assumere Monachum in cubicularium, etiam contradicente Abbate, si sit necessarius.*

Contrarium, num. 7.

7 *Regularibus concedi non possunt facultates de*

di extra claustra nisi ex gravissima causa à Sede Apostolica approbanda.

8 *Monachorum correctio, & coercitio primo loco pertinet ad Abbatem.*

9 *Regularium causæ an ab Episcopo, vel Abbate cognosci, ac diffiniri debeant, distinguitur, ut num. seqq.*

10 *Regularium coercitio, quando agitur criminaliter in figura judicii, cognitio spectat ad Episcopum.*

Sed de pertinentibus ad Regulam Claustralem cognoscit Abbas. & n. 18. *& seqq.*

11 *Prælatus Collegiatæ Ecclesiæ qui præficitur per electionem, habet jurisdictionem ordinariam in illos de Collegio.*

Declaratur, num. 21.

12 *Abbas, vel prior Conventualis potest Monachos excommunicare.*

13 *Abbas habet jurisdictionem in Monachos etiam in criminalibus.*

14 *Abbas exercet jurisdictionalia ante benedictionem, & num.* 17.

15 *Consecratus in Episcopo magis operatur, quàm benedictio in Abbate.*

16 *Abbas vocatur etiam ante benedictionem.*

18 *Monachus in his, quæ pertinent ad observantiam Regulæ, magis tenetur obedire Abbati, quàm Episcopo.*

19 *Abbas potest Monachum vagabundum revocare, punire, & ejicere ad præscriptum Regulæ.*

20 *Regularis est puniendus ab Episcopo tantùm, quando agitur judicialiter, & ad pœnam ordinariam.*

22 *Regularis vagabundus à quibus, & quo ordine sit revocandus, & puniendus.*

23 *Monachus in causis civilibus, & pecuniariis convenirì non potest coram Abbate, sed Ecclesia, vel Monasterium conveniretur coram Ordinario.*

24 *Regulares exempti tam in civilibus, quàm in criminalibus respondere debent coram Superiore suo & non coram Ordinario.*

25 *Et quid post Constitutionem Gregorii XV. de Conservatoribus.*

26 *Iurisdictio in parvis Conventibus Ordinario attributa ex Decreto Innocentii X. an censeatur Superioribus Regularibus adempta, & privativè*

26 *in Ordinarium translata, & num. seqq. usque ad* 43.

27 *Abbas, vel Prior in Monasterio, Provincialis in omnibus Conventibus provinciæ, & Generalis in toto Ordine habent jurisdictionem universalem, & ordinariam.*

28 *Iurisdictio specialis à lege uni tributa non censetur aliis adempta.*

29 *Iurisdictio in dubio censetur cumulativè collata.*

30 *Iurisdictio inter Episcopum Burgi S. Donini, & Præpositum Buxeti est cumulativa.*

31 *Iurisdictio Episcopo tributa à Concilio Tridentino sess. 7. c. 7. & 8. & sess. 25. de Regul. cap. 11. intelligitur cumulativè cum inferioribus.*

32 *Iurisdictio data favore certarum personarum censetur privativè collata, secus si ratione causarum.*

33 *Iurisdictio an censeatur collata privativè vel cumulativè, in primis spectanda est mens concedentis.*

34 *Monasteria omnia de jure communi subjecta*